

IJSVOGELS OP HET EILAND VAN DORDRECHT nieuwsbrief nummer 2: maart 2009

In deze tweede nieuwsbrief

In de eerste nieuwsbrief vroegen wij u om medewerking aan ons ijsvogelonderzoek. Ijsvogels zijn in het broedseizoen veel minder opvallend dan buiten het broedseizoen. Ze roepen minder en zijn alleen in de periode dat er jongen gevoerd moeten worden echt actief. En aangezien er op het Eiland van Dordrecht veel geschikte plaatsen zijn waar ijsvogels kunnen broeden, kunnen we alle hulp gebruiken. Elke waarneming in de periode half maart - juli is voor ons van belang.

In deze nieuwsbrief kijken we terug op de afgelopen 2 broedseizoenen en kijken we vooruit naar komend broedseizoen. De vraag is verder hoeveel ijsvogels de voorgaande strenge winter met bevroren watergangen overleefd hebben.

Resultaten broedseizoen 2007 en 2008

Zoals beloofd melden we u terug waar de afgelopen jaren broedverdachte ijsvogels zijn aangetroffen. Hieronder treft u de mogelijke, waarschijnlijke en zekere broedgevallen aan van ijsvogels in stedelijk gebied.

Broedlocatie	2007	2008
Wantijpark en Vlij	broedgeval	ws. broedgeval
Wantij tussen Vissertje en spoorbrug	ws. broedgeval	mogelijk broedgeval
Raamkilpark/Twintighoevenweg	broedgeval	broedgeval
Baanegat achter vuilstort Crayenstein-west	broedgeval	-
Recreatiegebied Crayenstein	-	mogelijk broedgeval
Rustenburg/Sterrenburg	broedgeval	broedgeval
Landgoederen Gravenstein en Amstelwijck	broedgeval	broedgeval
Bedrijventerrein Dordtse Kil 2 zuid	ws. broedgeval	ws. broedgeval
Zuidhoven	ws. broedgeval	broedgeval
Landgoed de Hoven/Zuidendijk	ws. broedgeval	-
Middenhoeve en omgeving Zuidendijk	?	ws. broedgeval
Vijvers Wielhovenstraat	-	mogelijk broedgeval
Totaal aantal	minimaal 9	7 - 10

Geconcludeerd kan worden dat er in beide jaren een respectabel aantal ijsvogels gebroed heeft in stedelijk gebied. En dan is de kans groot dat we wellicht paren over het hoofd hebben gezien. Veel broedgevallen worden immers bij toeval ontdekt. Verder werden er op meerdere plekken later in het broedseizoen ijsvogels opgemerkt wat betrekking kan hebben op uitgevlogen jongen maar ook op broedparen.

Niet alle ijsvogels brengen ook met succes jongen groot. Het paar in Sterrenburg broedt vanaf 2006 in een steilwand. Toen de vogels ontdekt werden waren ze druk doende met het voeren van jongen en we mogen ervan uitgaan dat ze ook uitgevlogen zijn. In 2007 vlogen er in ieder geval jongen uit maar buurtbewoners zagen alle jongen één voor één verdwijnen in de bek van een poes. En in 2008 hadden de vogels ook geen geluk. Ze hadden een nieuw nesthol gemaakt in een steilwand die halverwege het broedseizoen instortte. Eieren en jongen en wellicht ook een oudervogel verdwenen onder de grond. Instortingsgevaar komt vaker voor. Het paar dat waarschijnlijk al jarenlang in hetzelfde nesthol in de vuilstort Crayen-

stein-west broedde zag eveneens haar broedgelegenheid verdwijnen doordat de wand afgleed. Het paar heeft in 2008 waarschijnlijk een nieuwe stek gevonden omdat vlakbij, in het recreatiegebied, een aantal keren ijsvogels werden gezien.

Overigens liggen veel nestholten goed verborgen en vinden we ze vaak niet. Veel vaker moeten we het doen met waarnemingen van vogels in de goede tijd (1 april - 15 mei), waarnemingen van paren, waarnemingen van ouders met jongen en waarnemingen van vogels die vis transporteren over grotere afstanden.

In het buitengebied broedt uiteraard eveneens een flink aantal ijsvogels. Hier is het echter nog lastiger om te bepalen om hoeveel broedparen het gaat en we hebben dan ook geen goed beeld gekregen van het aantal broedparen. In de Dordtse en Sliedrechtse Biesbosch en de grienden langs de Nieuwe Merwede broeden jaarlijks minimaal 10-15 broedparen. We vermoeden echter dat dit aantal in werkelijkheid (veel) hoger ligt. In het poldergebied werden geen broedgevallen gemeld.

Hoeveel ijsvogels hebben de winter overleefd?

Een onderzoek naar ijsvogels uitvoeren in jaren dat er alleen maar zachte winters zijn, geeft geen goed beeld van het voorkomen van deze vorstgevoelige soort. In echt strenge winters als die in 1996 en 1997 legt 75-95% van de ijsvogels het loodje. In onze regio weten echter altijd wel vogels de winter te overleven en door het grote reproductievermogen is binnen een aantal jaren al weer sprake van een bloeiende populatie. De vraag die bij ons leeft is hoe de vogels de afgelopen winter doorgekomen zijn. Gezien onze ervaringen met de winter 2002/2003 verwachten we in ieder geval een terugval. Maar hoe groot is die terugval? En hoe is het de stadse ijsvogels vergaan? En hoeveel jaar duurt het voordat we ze weer in de achtertuin hebben?

Hopelijk kunnen we eind maart en begin april weer paartjes luid roepend en achter elkaar aanvliegende ijsvogels begroeten. En vliegen half mei ijsvogels af en aan met vis voor hun jongen. We zijn benieuwd!

Steilwanden voor ijsvogels

Door vele zachte winters is de ijsvogelstand de afgelopen 10 jaar spectaculair gestegen. De broedvogelverspreiding is sterk verruimd en ze worden nu zelfs in hele kleine groengebieden in het stedelijk gebied broedend aangetroffen. Opmerkelijk is echter dat een aantal, op het oog geschikte, grotere groengebieden het zonder ijsvogels moet stellen. Het gaat bijvoorbeeld om het bosgebied De Elzen en, in het stedelijk gebied, om landgoed Dordwijk, met de aanliggende parken Dubbelmondepark en Overkamppark en het Oostkilpark bij het Dordtse Hout en Wielwijkpark. Omdat er in deze gebieden wel ijsvogels pleisteren, vermoeden we dat er een gebrek aan broedgelegenheid is. Ijsvogels broeden in steilwanden of in wortelkluiten van omgevallen bomen en die liggen buiten de Biesbosch niet voor het oprapen. Maar daar komt verandering in.

De gemeente Dordrecht heeft recent het Beleidsplan Stedelijke Ecologische Structuur vastgesteld en één van de actiepunten daaruit is het creëren van nestgelegenheid voor ijsvogels in het stedelijk gebied. De Natuur en Vogelwacht is gevraagd dit samen met de gemeente verder uit te werken.

Een ander plan betreft de omvorming van het zuidelijk deel van de Elzen door Staatsbosbeheer, gemeente, provincie en waterschap Hollandse Delta. Eén van de maatregelen betreft de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Naast de bekende flauwe oevers waar zich rietkragen gaan ontwikkelen, zullen op 3 plaatsen steilwanden worden afgestoken. Staatsbosbeheer heeft deze winter stroken met jonge bomen gekapt om deze oevers aan te kunnen leggen.

Ijsvogel waargenomen: Meldt het de Vogelwacht!

Waarnemingen kunnen ingevoerd worden via de website van de Vogelwacht:

www.vogelwacht.eu of telefonisch (078) 6.21.39.21 tijdens kantooruren.